

լան, կամ իրենց արտաքին յատկու-
թիւնները կը փոխեն. ապա թէ ոչ,
եթէ նիւթին ամէն մէկ մասունքը
ուշանար, աշխարհքս ալ պիտի փճա-
նար:

Սարմնոց բաժանելութեան օրի-
նակ կրնան սեպուիլ ան ամենամանր
կենդանիներն ալ որ այլեայլ նիւթե-
րու մէջ կը գտնուին, մանաւանդ փը-
տութեանց մէջ, որ պարզ աչքով չեն
երևնար, հապա զօրաւոր մանրացոյց-
ներով. որոնց վրայ ուրիշ տեղ խօսե-
ցանք:

Սարմնոց ծաւալականութիւնն ալ
բաժանելութեան հետեանք և օրի-
նակ կրնայ սեպուիլ. բայց անոր վրայ
զատ պիտի խօսինք:

Հ. Օ. ԳՈՒՐԳ:

ԵՐԿՐԱՅԱՆՈՒԹԻՒՆ

Սեփ ածթ կը համարուի ճանա-
պարհորդի մը որ փառաւոր քաղաք
մը երթայ, ու հոն օրերով կենալէն
ետեւ ամենեւին հետաքրքրութիւն չը-
նէ քաղաքին մէջի մեծագործ շէնքե-
րը, հին յիշատակարանները և ուրիշ
երևելի բաները տեսնելու, ու անոնց-
մէ խելք սորվելու: Այսպիսի ճանա-
պարհորդի մը կը նմանէին նաև մար-
դիկ՝ թէ որ ամենեւին հետաքրքրու-
թիւն մը չընէին քննելու իմանալու
թէ աս հրաշալի աշխարհս ինչ տեսակ
արարած է. վասն զի ասոր մէջ նախ
աշուրնին կը բանան, լոյս կը տեսնեն,
ու հազարաւոր տարիներէ՝ ի վեր բը-
նակած են, ու ո՛ր գիտէ դեռ որչափ
պիտի բնակին: Սիայն թէ հին ա-
տենի մարդիկը աս գովելի հետաքրք-
րութիւնը կամ քիչ ունեցեր են,
կամ իրենք առջի քննողներն ըլլալով՝
քիչ բան հասկըցեր են. իսկ վերջերս
Լարոպայի իմաստունները այնչափ
քննութիւններ ըրին աշխարհիս ձևին,

կազմութեանը, հնութեանը և ուրիշ
սքանչելի յատկութեանցը վրայ՝ որ
Լարոպայի անունով նոր գիտու-
թիւ մըն ալ դուրս ելաւ: Սեր միտքը
հոս աս գիտութիւնս ամբողջ սորվեցը
նել չէ, հապա անոր մէջի գլխաւոր
տեղեկութիւնները պարզ կերպով մը
պատմել:

Լարոպայի յիշ:

Լարոպայի գունտի ձևով մարմին մըն
է. աս գունտին երկու ծայրերը որ
Բեռն- կ'ըսուին՝ քիչ մը տափկած են,
իսկ մէջտեղը որ հասարակած կ'ըսուի՝
ուռած է: Ամէն մարդ գիտէ որ եր-
կրիս մէկ մասը ցամաք է, մէկալը ծով.
և աս ցամաքներն ու ծովերը այլեայլ
մասեր բաժնուած են, ու ամէն մէկ
մասը իրեն ձևին ու դիրքին յարմար
անուններ ունի: Լարոպայի գլխաւոր
մէկ մասն ալ կը սեպուի օդը, որ չորս
դին պատած է, ու միւսը ալ կ'ը-
սուի:

Լարոպայի երեսը անհաւասար է,
այսինքն բարձր ու ցած տեղուանք
շատ կան. ասոր պատճառը ատեն ա-
տեն պատահած սոսկալի գետնաշարժ-
ներն են կ'ըսեն երկրաբանք: Ար սոս-
կանք ահագին բարձրութեամբ լեռ-
ներու գօտիները՝ տեսնելով, որ շա-
տին գագաթները յաւիտենական ձիւ-
նով ու սառերով պատած ու ամպերու
մէջ թաղուած են: Ար զարմանանք ձու-
րերուն խորութեանը վրայ, կը սար-
սափինք ծովերուն մէջ եղած ան-
դունդները մտքերնիս բերելով. բայց
ամենէն բարձր լեռներուն երկայնու-
թիւնը 6 մղոնէն կամ 8000 մեթրէն
աւելի չէ՝ ծովուն երեսէն չափելով.
ծովուն մէջի խիստ խոր անդունդնե-
րուն խորութիւնն ալ իրեք մղոնէն
աւելի չէ, ու աշխարհքիս մեծութեւ
համեմատելով՝ երկրիս ցած ու բարձր
տեղուանքը գրեթէ ոչինչ են: Ս ասն
զի թէ որ իրեք ոտնաչափ տրամա-

գծով՝ բոլորակ մը քաշելու ըլլաս, ու ան բոլորակին մեծութեանը համեմատ լեռներուն բարձրութիւնն ալ նշանես, ամէն մէկ լեռը այնչափ պղզտիկ կ'ըլլայ՝ որ գրեթէ աչքի չերևնար :

Երկրիս երեսը հիմա ինչ ձև որ ունի՝ միշտ նոյնպէս եղած է, հապաշատ անգամ աշխարհքս տակնուվրայ եղած է, ու երկրիս ձևը փոխուած է, անանկ որ ինչուան մեծամեծ ծովեր ցամաք եղած են, ու ցամաքները ծով: Երկրաբաններուն մէկ կարծիքն ալ աս է թէ ասկէ հինգ վեց հազար տարի առաջ, այսինքն երկրիս երեսի աւրարածները ստեղծուելէն առաջ՝ աշխարհքս հալած ու կրակի պէս տաք նիւթ մը եղած պիտի ըլլայ որ կամաց կամաց պաղելով հողերուն կարգերը ձևացեր են, ջրերն ալ լստուծոյ հրամանովը երկրիս ցած տեղուանքը քաշուելով՝ ծով ըսուեր են : Լս կարծիքին վրայ յաջորդ յօդուածին մէջ աւելի տեղով կը խօսինք :

Հ. Տ. Թ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պարծենկոտութեան փաստ :

ԼՄԵՆԷՆ աւելի Սպանիացւոց մէջ շատ անուններ ունենալը ազնուականութեան նշան կը սեպուի : Լսնցմէ մէկը անգամ մը գիշերանց կը հասնի Վաղղիայի իջևաններէն մէկը, դուռը կը զարնէ կը զարնէ, վերջապէս պանդոկապետը կ'արթննայ, կը հարցունէ պատուհանէն թէ “ Ո՞վ է : — Եւ, կ'ըսէ Սպանիացին, Տոն Խուան Փէտրոյ Հերնանտէզ Ռոտրիկէզ Սիլվա-Սոլա, Կոմս Սալաֆրա, ասպետ Սանթիակոյի և Լս

1 Տրամագիծ կ'ըսուի բոլորակի մը ճիշդ մէջտեղէն գիմացէ գիմաց քաշուած գիծը :

քանթարայ ” : Պոնդոկապետը կ'ըսէ վերէն թէ “ Ընդուն ինչն էք, այդչափ մարդու համար տեղ չունիմ ”, ու պատուհանը կը գոցէ :

Հարկաւոր Բանը ուղարկել :

ՍԻՄՈՍԻՆ մէկը Ֆրանչիսկոս Աթաբալորին իմացուց թէ պարոնին մէկը քեզմէ նախատինք մը առած ըլլալով, կ'ուզէ զքեզ սպաննել : “ Ինչ որ սպաննէ, հինգ վայրկեանէն թող կախուի, ըսաւ Թաթաւորը : “ Եւ կ'ուզէի, որ հինգ վայրկեան առաջ հրաման տայիր որ կախուէր ”, ըսաւ միմօսը :

Փոռճ Գեղը արարաւ :

ՕՒՆՈՒՈՐԻՆ մէկը մեռնելու դատապարտուելով՝ երբոր տեսաւ որ Ժողովուրդը իրմէ առաջ կը վազէ մահուան տեղը, դարձաւ ըսաւ . “ Ինչ այնչափ կ'արտորաք, չէք գիտեր որ առանց ինծի բան չըլլար ” :

Ո՛ր երբէք պիտի գանգատիս որ շատ մարդիկ ապերախտ գտնուեր են քեզի դէմ. վասն զի ատիկայ նշան է թէ շատ բարիք ըրած ես :

ՆՅՅԵ որ քու սրտիդ հանգստութիւնը կաման հանգստութիւնը մարդկանց խօսքերուն վրայ չըլլայ . վասն զի քու ըրածդ ուրիշները աղէկ ալ մեկնեն՝ դէշ ալ մեկնեն, դուն ինչ ես նէ՝ ան ես :

Ով որ մարդկանց հաճոյ ըլլալ չփափաքիր, ով որ մարդկանց անհաճոյ ըլլալէն չվախնար, անոր հանգստութեանը չափ չկայ :

ԹՈՎԹ. ԳԵՄԲԱՅԻ

ԵՐԲԵՄՆ մարդս աւելի դիւրաւ խելք կը սորվի չար գործքի մը հանդիպելով, քան թէ բարի օրինակ տեսնելով : Շատ աղէկ բան է չարէն բարի հանել . վասն զի չարութիւնը խիստ սովորական է, իսկ բարիքը խիստ սակաւագիւտ :

ՓԱՍՏԱԼ